

Pierwsza Pielgrzymka Papieża Jana Pawła II

<https://pierwszapielgrzymka.ipn.gov.pl/jp1/dokumenty/zagadnienia/lwp-wobec-pielgrzymki/69631,LWP-wobec-pielgrzymki-papieskiej-z-1979-r.html>
19.04.2024, 17:50

LWP wobec pielgrzymki papieskiej z 1979 r.

Przykładowe dokumenty dot. ludowego Wojska Polskiego w kontekście wizyty Papieża w PRL w 1979 r. z tekstem wprowadzającym Bartosza Kapuściaka , IPN Katowice

W związku z pierwszą wizytą Jana Pawła II w Polsce poruszone zostały wszelkie służby Polski Ludowej, by zabezpieczyć to przedsięwzięcie. Jedną z podstawowych kwestii było zabezpieczenie wojska i jego składu osobowego. Wobec tego w osłonę kontrwywiadowczą wojska i porządkową wizyty papieskiej zaangażowano Wojskową Służbę Wewnętrzną, czyli kontrwywiad wojskowy, oraz Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, czyli wywiad wojskowy. Wsparciem dla tych służb miał być Główny Zarząd Polityczny WP, a w poszczególnych jednostkach i garnizonach zastępcy dowódców ds. politycznych. GZP WP

jeszcze przed przyjazdem papieża rozesłał zarządzenie w sprawie „pracy partyjno-politycznej w zakresie wychowania światopoglądowego”, obawiano się bowiem zbyt dużego wpływu papieża na żołnierzy, a co za tym idzie – by siły zbrojne nie uległy „wpływowi klerykalnego wstecznicstwa”.

Działania WSW były dwutorowe. Po pierwsze, trzeba było zabezpieczyć wojsko, a z drugiej strony, samą pielgrzymkę i papieża – oczywiście we współpracy z MSW, które rozpoczęło akcję krypt. „Lato '79”. Garnizony, w których rozwinięto pracę kontrwywiadowczą, czyli uaktywniono pracę agentury i wzmożono tajną obserwację, znajdowały się w Warszawie, Krakowie, Częstochowie, Gnieźnie, Wadowicach, Nowym Targu i Oświęcimiu, a zatem w tych miastach, które Ojciec Święty miał odwiedzić. Głównym celem działań kontrwywiadu wojskowego było rozpoznanie nastrojów żołnierzy oraz zapobieżenie negatywnym działaniom w jednostkach wojskowych. W obawie przed manifestacjami religijnymi, które mogły przerodzić się w zbrojną demonstrację, organa WSW zabezpieczyły też w garnizonach składy broni i amunicji.

W kwietniu 1979 r. nastąpiła zmiana na stanowisku szefa Wojskowej Służby Wewnętrznej. Gen. Wojciech Jaruzelski jako minister obrony narodowej powołał na to stanowisko gen. Czesława Kiszczaka. 8 maja 1979 r. nowy szef WSW wydał rozkaz w sprawie „kontrwywiadowczo-prewencyjnego zabezpieczenia wojsk w związku z przyjazdem papieża do Polski”.

W celu zabezpieczenia wizyty Jana Pawła II powołano w miastach garnizonowych, gdzie

planowany był pobyt papieża, grupy operacyjne. Na czele takiej grupy stał najczęściej terenowy szef wydziału/oddziału WSW lub jego zastępca. Grupy operacyjne powstały także w Szefostwie WSW – na ich czele stanął zastępca szefa, płk Marian Łoskot^[1], doświadczony oficer wywodzący się jeszcze z Informacji Wojskowej – oraz w zarządach WSW warszawskiego i śląskiego okręgu wojskowego i wojsk lotniczych.

W Szefostwie WSW zorganizowano dwa zespoły analityczno-sprawozdawcze, które analizowały opracowane meldunki przesyłane z zarządów WSW. Planowano także, że w zabezpieczeniu wizyty papieża weźmie udział 170 oficerów kontrwywiadu wojskowego, 130 oficerów tzw. aparatu tajnego (czyli oficerów obserwacji i techniki operacyjnej), 680 tajnych współpracowników, 26 żołnierzy zawodowych grup specjalnych w ubraniach cywilnych, mających prowadzić tzw. prewencyjne rozpoznanie, 436 umundurowanych żołnierzy prewencji (w tym tylko 87 zawodowych, reszta miała się wywodzić z służby zasadniczej), 20 pojazdów cywilnych służących do obserwacji, 40 pojazdów interwencyjnych służby porządkowej. Rozplanowano także dodatkowe siły, które miały czekać w odwodzie. Siły i środki miały zostać rozmieszczone w garnizonach już 31 maja. Głównie chodziło o rozlokowanie żołnierzy służby zasadniczej służących w WSW, którzy mieli patrolować poszczególne miasta. Większość żołnierzy wzięto z batalionów szkolnych Ośrodka Szkolenia WSW, a więc nie mieli oni dużego doświadczenia, niekiedy dopiero zaczynali przygodę z wojskiem. Z kolei zadaniem oficerów

aparatu tajnego miało być rozpoznawanie osób wojskowych w tłumie wiernych.

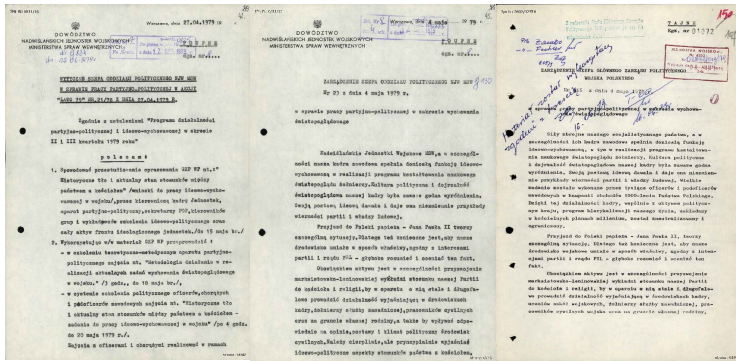
Przed samym przylotem papieża w garnizonach przeliczono stan osobowy, osobowe źródła informacji i sprawdzono wszelkie inne zabezpieczenia. Wszystkie działania dotyczące tras przejazdu Ojca Świętego i rozmieszczenia wiernych były skoordynowane z działaniami SB i MO.

Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego miał swoją rezydenturę o krypt. „Góra” w Rzymie. Na jej czele w tym czasie stał rezydent płk Henryk Gradzik, ps. „Jurand”, pełniący oficjalnie funkcję attaché wojskowego, morskiego i lotniczego przy tamtejszej polskiej ambasadzie. Rezydentura przesyłała na bieżąco do centrali wywiadu wojskowego meldunki dotyczące wizyty papieża w Polsce. Ponieważ w tym czasie Zarząd II SG WP nie miał jeszcze agentury uplasowanej w kręgach watykańskich, nie był w stanie zdobyć informacji bezpośrednio z kurii rzymskiej. Informacje przekazywane w meldunkach pozyskiwano głównie z zachodnich mediów i podczas kurtuazyjnych, dyplomatycznych koktajli, a także z meldunków „sąsiadów”, czyli Departamentu I MSW oraz informacji od kontrwywiadu Sił Zbrojnych PRL.

Bartosz Kapuściak

[i] Płk Marian Łoskot stał na czele grupy operacyjnej Szefostwa WSW, jednocześnie był koordynatorem/nadzorcą pozostałych grup

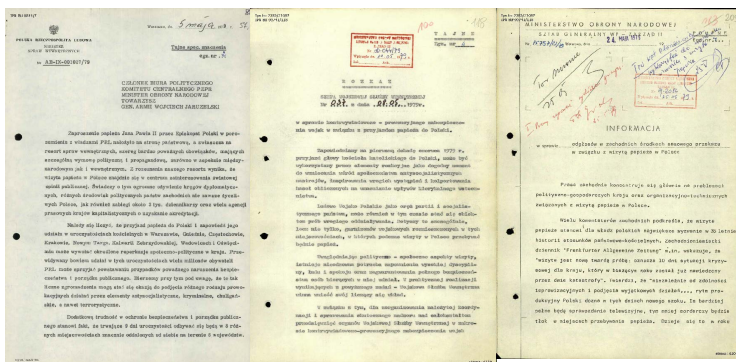
operacyjnych (w wydziałach/oddziałach terenowych oraz zarządach okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych), za działania których i kontakt z nimi, ponosił bezpośrednią odpowiedzialność.

Wytyczne Szefa Oddziału Politycznego Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSW nr 21/73 z dn. 27 IV 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w akcji „Lato-79”, IPN BU 0811/16, s.42-43, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Zarządzenie Szefa Oddziału Politycznego Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSW nr 23 z dn. 4 V 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w zakresie wychowania światopoglądowego, IPN BU 0811/16, s.45-48, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Zarządzenie Szefa Głównego Zarządu Politycznego WP nr 15 z dn. 4 V 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w zakresie wychowania światopoglądowego [w związku ze zbliżającą się wizytą Papieża], IPN BU 2602/12570, s. 197-200, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Pismo z 5 V 1979 r. ministra spraw wewnętrznych gen. S.Kowalczyka do ministra obrony narodowej i członka Biura Politycznego KC

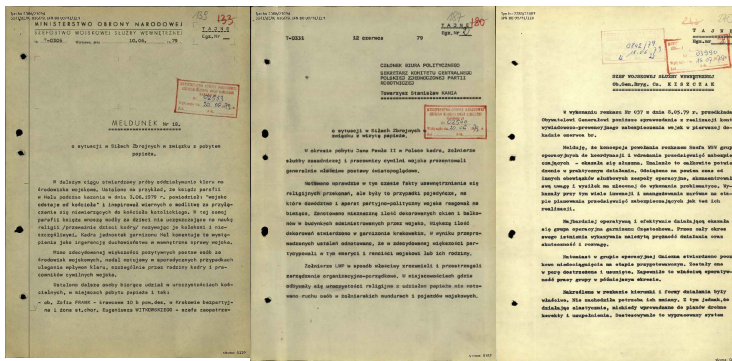
Rozkaz Szefa Wojskowej Służby Wewnętrznej gen. Czesława Kiszczyka nr 037 z dn. 3 V 1979 r. ws. kontrwywiadu z-0-

Informacja Zarządu II SG z dn. 24 V 1979 r. ws. odgłosów [komentarzy] w zachodnich środkach masowego przekazu w związku z wizytą Papieża w

PZPR gen. W. Jaruzelskiego dot. wsparcia wojska dla przeprowadzenia operacji „Lato-79” i spodziewanych reperkusji społeczno-politycznych zbliżającej się wizyty papieża Jana Pawła II, IPN BU 0811/7, s.57-59, cały dokument w załączonym pliku .pdf

prewencyjnego zabezpieczenia wojsk w związku z przyjazdem papieża do Polski, IPN BU 2386/21087, s.118-124, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Polsce, IPN BU 2386/21087, s.209-211, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Przykładowy meldunek Szefostwa WSW o sytuacji w Siłach Zbrojnych PRL w związku z wizytą papieża (10 VI 1979), IPN BU 2386/21094, k.75-80, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Informacja szefa WSW gen. Czesława Kiszczaka do sekretarza generalnego PZPR Stanisława Kani z dn. 12 VI 1979 r. o sytuacji w Siłach Zbrojnych w związku z wizytą Papieża, IPN BU 2386/21094, s.187-189, cały dokument w załączonym pliku .pdf

Pismo kierownika Grupy Operacyjnej Szefostwa WSW - płka M. Łoskota do szefa Wojskowej Służby Wewnętrznej - gen. Cz. Kiszczaka z dn. 15 VI 1979 r. zawierające sprawozdanie z realizacji kontrwywiadowczo-prewencyjnego zabezpieczenia wojsk w pierwszej połowie czerwca 1979 r. [w związku z wizytą Papieża w 1979 r.], IPN BU 2386/21087, s. 270-273, cały dokument w załączonym pliku .pdf

POLECAMY

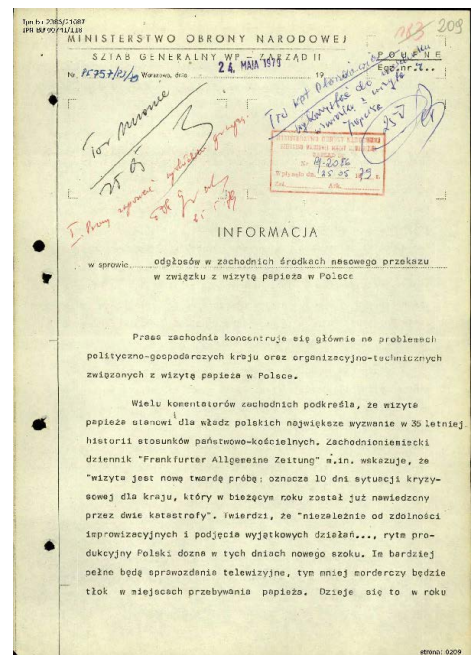
Instrukcje pracy
kontrwywiadowczej
Wojskowej
Służby
Wewnętrznej
wraz z
instrukcjami
prowadzenia
dokumentacji i
ewidencji
(1957-1990),
oprac. Bartosz
Kapuściak,
Kraków 2010

ZAPOWIEDŹ:
Normatywy
Wojskowej
Służby
Wewnętrznej
(1957-1990),
wybór, wstęp i
opracowanie
Bartosz
Kapuściak,
Katowice-
Kraków 2019

Pliki do pobrania

[Wytyczne Szefa Oddziału Politycznego Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSW nr 21/78 z dn. 27 IV 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w akcji „Lato-79”, IPN BU 0811/16, s.42-43 \(pdf, 298.23 KB\)](#)
[Zarządzenie Szefa Oddziału Politycznego Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSW nr 23 z dn. 4 V 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w zakresie wychowania światopoglądowego, IPN BU 0811/16, s.45-48 \(pdf, 631.65 KB\)](#)
[Zarządzenie Szefa Głównego Zarządu Politycznego WP nr 15 z dn. 4 V 1979 r. w sprawie pracy partyjno-politycznej w zakresie wychowania światopoglądowego \[w związku ze zbliżającą się wizytą Papieża\], IPN BU 2602/12570, s. 197-200 \(pdf, 737.26 KB\)](#)
[Pismo z 5 V 1979 r. ministra spraw wewnętrznych gen. S.Kowalczyka do ministra obrony narodowej i członka Biura Politycznego KC PZPR gen. W. Jaruzelskiego dot. wsparcia wojska dla przeprowadzenia operacji „Lato-79” i spodziewanych reperkusji społeczno-politycznych zbliżającej się wizyty papieża Jana Pawła II, IPN BU 0811/7, s.57-59 \(pdf, 472.2 KB\)](#)

[Rozkaz Szefa Wojskowej Służby Wewnętrznej gen. Czesława Kiszczaka nr 037 z dn. 8 V 1979 r. ws. kontrwywiadowczo-prewencyjnego zabezpieczenia wojsk w związku z przyjazdem papieża do Polski, IPN BU 2386/21087, s.118-124 \(pdf, 1.22 MB\)](#)
[Informacja Zarządu II SG z dn. 24 V 1979 r. ws. odgłosów \[komentarzy\] w zachodnich środkach masowego przekazu w związku z wizytą Papieża w Polsce, IPN BU 2386/21087, s.209-211 \(pdf, 535.26 KB\)](#)
[Przykładowy meldunek Szefostwa WSW o sytuacji w Siłach Zbrojnych PRL w związku z wizytą papieża \(10 VI 1979\), IPN BU 2386/21094, k.75-80 \(pdf, 844.06 KB\)](#)
[Informacja szefa WSW gen. Czesława Kiszczaka do sekretarza generalnego PZPR Stanisława Kani z dn. 12 VI 1979 r. o sytuacji w Siłach Zbrojnych w związku z wizytą Papieża, IPN BU 2386/21094, s.187-189 \(pdf, 413.16 KB\)](#)
[Pismo kierownika Grupy Operacyjnej Szefostwa WSW - płka M. Łoskota do szefa Wojskowej Służby Wewnętrznej - gen. Cz. Kiszczaka z dn. 15 VI 1979 r. zawierające sprawozdanie z realizacji kontrwywiadowczo-prewencyjnego zabezpieczenia wojsk w pierwszej połowie czerwca 1979 r. \[w związku z wizytą Papieża w 1979 r.\], IPN BU 2386/21087, s. 270-278 \(pdf, 2.05 MB\) załączniki: Wykaz \[zestawienie statystyczne\] osób wojskowych, ich rodzin i pracowników cywilnych prezentujących postawy klerykalne, Zestawienie wyników działalności prewencyjnej, Zestawienie ilościowe pozyskanych źródeł informacji](#)

Informacja Zarządu II SG z dn. 24 V 1979 r. ws. odgłosów [komentarzy] w zachodnich środkach masowego przekazu w związku z wizytą Papieża w Polsce,

IPN BU 2386/21087, s.209-211,
cały dokument w załączonym pliku
.pdf